

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till gatu- och samhällsmiljönämnden

Datum:
2024-01-10

Diarienummer:
GSN-2024-00068

Handläggare:
Elisabet Jonsson

Plan för Uppsalas träd

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar

1. **att** godkänna Plan för Uppsalas trädenligt **bilaga 1**.

Ärendet

Gatu- och samhällsmiljönämnden har beslutat att ta fram en plan för Uppsalas träd. Planen är ett aktiverande dokument som utgår från det kommunövergripande normerande dokumentet Riktlinjer för Uppsalas träd. Planen för Uppsalas träd innehåller sju åtgärdsområden, kopplade till riktlinjerna.

Träden i stadsbebyggelsen har en stor betydelse för att skapa en trivsamt livsmiljö. Många av våra träd i parker samt på gator och torg har planterats för mer än hundra år sedan. För vissa gatuträd har livsmiljön försämrats genom infrastrukturens utveckling, vilket påverkar trädens vitalitet negativt. I ett varmare klimat ökar betydelsen av temperatursänkande lövskugga, samtidigt leder värmen till torka och nya växtsjukdomar. Den urbana livsmiljön och det varmare klimatet kräver ett långsiktigt arbete för att säkra en grönare stad.

Uppsala kommun har drygt 28 000 stadsträd på allmän plats. Plan för Uppsalas träd bidrar till att säkra och stärka stadsträdsbeståndet på allmän plats. Åtgärdsområdena ger stöd vid skötselplanering, återplantering och nyplantering för befintliga och framtidens träd. Planen lägger grunden för framtida investeringsplanering för trädförnyelse, med inriktning ett grönare Uppsala.

Beredning

Plan för Uppsalas träd har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

Barnperspektivet är beaktat genom att ambitionen att öka tillgången till träd och lövskugga är särskilt betydelsefullt för små barn. Deras hälsa påverkas negativt av

varma dagar, vilket kan leda till mindre utevistelse och rörelse. Stadsträd och grönska bidrar även med kunskap om det växande och levande i en urban miljö, samt bidrar till barnens lek. Inriktningen att öka antal träd och lövskugga i de delar av staden med låg andel lövskugga är ett sätt att skapa en mer jämlik livsmiljö.

Näringslivsperspektivet kommer att beaktas i fortsatt arbete genom kommunikation med fastighetsägare, som en del i åtgärdsplanen. Näringslivet har varit inbjudna att lämna synpunkter på riktlinjer för Uppsalas träd.

Föredragning

Plan för Uppsalas träd är ett aktiverande dokument som visar och säkerställer hur gatu- och samhällsmiljönämnden arbetar för att säkra ett livskraftigt trädbestånd på allmän plats. Den följer den kommunövergripande riktlinjen för Uppsalas träd, som har till syfte att öka grönskan och antal träd för ökad trivsel och anpassning till ett framtida varmare klimat.

Plan för Uppsalas träd omfattar sju åtgärdsområden. Syftet med åtgärderna är att skapa en helhetsbild, långsiktighet och prioritering. Uppsala har drygt 28 000 träd och många planterades för över ett hundra år sedan. Åtgärderna syftar också till att ge stöd till skötselplanering, återplantering och nyplantering för befintliga och framtidens träd. Planen lägger grunden för framtida investeringsplanering för trädförnyelse, med inriktning ett grönare Uppsala.

För att anpassa Uppsala till ett varmare klimat bör en krontäckning upp mot 30 % eftersträvas. Krontäckning är trädkronans projektion på marken i en flygbild, vilket speglar mängden skuggande grönska. Uppsalas krontäckning är god i de västra stadsdelarna, men lägre i centrala och östra delar av staden. Kompletteringsplanering behövs för att stegvis öka krontäckningen i de delar där den är låg. Framtidens trädbestånd bör ha större artvariation för att möta ett varmare klimat med risk för nya växtsjukdomar liknande almsjukan.

Många alléer är gamla och flera har svåra växtbetingelser. På en del växtplatser behöver gatusektionen anpassas för att skapa utrymme för träd och växtbädd, vilket innebär extra kostnader. En långsiktig förnyelseplan av gatualléer och parkträd behövs för att säkra en fortsatt grön stad, samt att medel sätts av för reinvestering och investering.

För att säkra trädförnyelse och nyplantering för ökad krontäckning behövs långsiktigt omprioriteringar inom driftbudgeten och ökning av investeringsmedlen. Nyplantering av träd kan ingå i kommande stadsbyggnadsprojekt, med en ökad medvetenhet om träd och krontäckning. I befintliga stadsdelar med låg krontäckning kommer det dock att behövas särskilda trädplanteringsåtgärder. Om gatu- och samhällsmiljönämnden med 28 000 stadsträd på allmän plats skulle öka antalet träd med 2 % på 10 år, skulle det innebära en ungefärlig kostnad av 1 miljon kronor per år för tillkommande träd. Därutöver måste medel säkras för att vårda de befintliga träden och ersätta de som tas ner. För att kontinuerligt återplantera del av trädbeståndet skulle ytterligare cirka 2 miljoner kronor behöva avsättas. Investeringsmedlen för trädplanteringar skulle därmed långsiktigt behöva öka till cirka 3 miljoner kronor per år (1 miljon kronor 2024) för att omfatta både trädförnyelse och nyplantering. Därutöver kan specifika investeringsprojekt behöva skapas när en hel vägsektion behöver justeras för att skapa livskraftiga växtplatser för nya gatuträd.

Kunskapen om trädens betydelse behöver öka. Träd på såväl privat som offentlig mark bildar tillsammans det samlade trädbeståndet. Att genom kommunikation och dialog öka kunskapen hos de som förvaltar eller påverkar träd är viktigt. Nämndens verksamhet kan bidra med kunskapshöjande insatser genom samarbetsforum om träd i Uppsala.

Ekonomiska konsekvenser

Genomförandet av Plan för Uppsalas träd hanteras inom ramen för gatu- och samhällsmiljönämndens driftsbudget 2024–2026.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 10 januari 2024
- Bilaga 1, Plan för Uppsala träd

Stadsbyggnadsförvaltningen

Anna Axelsson
Biträdande stadsbyggnadsdirektör

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Gatu- och samhällsmiljönämnden

Dokumentansvarig:
Stadsträdgårdsmästare

Datum:
2024-02-14

Diarienummer:
GSN-2024-00068

Plan för Uppsalas träd

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Inledning

Uppsala kommun ska ha grönskande träd som bidrar till en attraktiv stad och trivsamma tätorter med bra lokalklimat. Träden har en stor betydelse för klimatanpassning av städer och tätorter i ett framtida varmare klimat. Det kräver ett långsiktigt och systematiskt arbetssätt. Plan för Uppsalas träd är ett stöd för utveckling och förvaltning av trädbeståndet på allmän plats.

Syfte

Plan för Uppsalas träd är ett aktiverande dokument som visar och säkerställer hur gatu- och samhällsmiljönämnden arbetar för att säkra ett livskraftigt trädbestånd på allmän plats. Den följer den kommunövergripande riktlinjen för Uppsalas träd som har till syfte att öka grönskan och antal träd för ökad trivsel och anpassning till ett framtida varmare klimat.

Omfattning

Plan för Uppsalas träd omfattar utveckling, förvaltning och skötsel av trädbeståndet på allmän plats ägd av kommunen. Den riktar sig till gatu- och samhällsbyggnadsnämndens verksamhet.

Planens konkreta åtgärder sträcker sig fram till 2026. De flesta åtgärderna kommer efter införande att vara löpande verksamhet. Som grund för arbetet gäller ett långsiktigt trädförnyelseperspektiv med en tidshorisont på mellan 10 och 100 år. Många av våra stadsträd planterades för 150 år sedan. Framtidens träd ska också ge grönska under en lång tid.

Ansvar, genomförande och spridning

Gatu- och samhällsmiljönämnden fattar beslut och har huvudansvar för plan för Uppsalas träd.

Åtgärderna planeras i samband med beredningen av nämndens verksamhetsplan och investeringsplanering.

Åtgärder

Åtgärderna utgår från Riktlinjer för Uppsalas träd. De är en konkretisering och gäller för allmän plats.

I Uppsala är krontäckningen hög

Riktlinjen anger att krontäckningen ska vara hög i Uppsala. Ett strävansmål är att krontäckningen ska vara 30% i Uppsala stad och tätorter. Krontäckningen varierar mycket i Uppsala, beroende av de naturgeografiska förutsättningarna.

Åtgärd	Årtal
Ta fram en plan för nya trädplanteringar för att öka krontäckningen med fokus i de stadsdelarna med lägst krontäckning.	2024-2026
Ta fram en plan för att skapa mikroskogar/landskapsplanteringar i de östra stadsdelarna för att öka krontäckning och stärka grönstrukturen samt den biologiska mångfalden.	2024-2026

Uppsala är en grön stad med många stadsträd

Riktlinjen anger att Uppsala är en grön stad med många stadsträd. Trädplanens åtgärder syftar till att skapa en årlig sammanställning över trädbeståndets förändring, för att säkra att antalet träd ökar. Naturvårdverket har satt som mål att alla städer ska öka sin krontäckning med 2% på 10 år.

En långsiktig förnyelseplan av gatualléer och parkträd behövs för att säkra en fortsatt grön stad, samt att medel sätts av för reinvestering och investering. Ibland måste träd tas ner i stadsutvecklingsprojekt, vilket kan kräva kompensationsträd på annan plats.

Vid byggande av kapacitetsstark kollektivtrafik kommer flera träd att beröras och behöva förnyas. Målsättningen är att det ska vara fler och mer livskraftiga träd längs den kapacitetsstarka kollektivtrafiken i framtiden.

Åtgärd	Årtal
Summering av nertagna träd och tillkommande träd med analys av ökning, som underlag till verksamhetsbokslut.	2024-2026
Ta fram en trädförnyelseplan för gatualléer på 10 -20- 30 år.	2024-2026
Öka trädbeståndet med 2% på 10 år, dvs 550 st träd	2024-2034
Ta fram en trädförnyelseplan för parker och grönområden.	2024-2026
Ta fram en plan med platser för trädkompensation.	2024-2026

Ha ett starkt trädfokus i den nya kapacitetsstarka kollektivtrafiken genom att flytta och återanvända så många av påverkade träd som möjligt.	2024-2026
Säkerställ att fler träd planteras än som ta ner och att växtbetingelserna blir goda vid anläggandet av den nya kapacitetsstarka kollektivtrafiken.	2024-2026

Stadsträden har bra utrymme

Livskraftiga träd som ger önskad lövskugga behöver plats för rötter och krona. Åtgärder behövs kontinuerligt för att öka kunskap med berörda i samband med planläggning och projektering. Tekniska handbok är rätt verktyg att tydliggöra rätt krav och den behöver uppdateras med ny kunskap.

Åtgärd	Årtal
Skapa mer plats för träd genom att stärka kunskapen för utrymmesbehovet för trädets krona och växtbädd i gatuummen i tidigt planskede. Avväg mot andra målkonflikter.	Löpande

Uppsalas träd mår bra

Det tar många år innan nyplanterade träd ger samma nytta som äldre träd. Om det går att göra insatser för att få äldre träd att leva längre och stå kvar bör det testas. Det finns metoder med växtbäddsrenoveringar för äldre gatuträd, som bör utredas.

Åtgärd	Årtal
Gör en prioritering av de solitärträd eller gatuträd som kan få ökad livslängd genom åtgärder. Föreslå åtgärder och ta fram kostnadsbedömning.	2024-2026

Äldre alléer och solitära stadsträd ska värnas och bevaras

Befintliga stora träd ska ses som en viktig tillgång och förutsättning vid förändring. Kunskapen om flytt av äldre träd har ökat nationellt och bör vara en utgångspunkt vid alla exploaterings- och investeringsprojekt, där träden inte kan stå kvar. Det är ett led i återbruk och koldioxidpositiv stadsutveckling.

Åtgärd	Årtal
Öka kunskapen om värdet av befintliga träd i detaljplaneskedet.	2024-2026
Utred möjlighet till flytt av befintliga värdefulla träd i alla ny eller ombyggnadsprojekt, såväl inom exploatering som investering.	2024-2026

Stadsträden består av många olika arter

Uppsalas stadsträd består av många olika arter, men variationen kan öka. Vi har stor andel lönnar och relativt stor andel lindar. I framtidens förändrade klimat kommer

sannolikt fler växtsjukdomar att drabba våra träd. Stadsträdens växtbetingelser är väldigt torra, med begränsad växtbädd och stora hårdgjorda ytor som reflekterar värme. Vi bör därför öka artvariationen i staden och på stadsdelsnivå. Inhemska arter är viktiga för den biologiska mångfalden. Mer sydliga utländska arter kan klara de torra växtbetingelserna bättre. Rätt framtida arter bör ständigt aktualiseras och utvärderas.

Åtgärd	Årtal
Tillgängliggör kunskapsunderlag för artsammansättning i tidiga anläggningsprojektskedan för att säkra en god artvariation i projekten. Inför rekommendation om artval i teknisk handbok.	2024-2025
Öka kunskapen om framtida arter som är torktåliga och klarar ett varmare klimat, samt växer bra i regnvattenbäddar.	2024-2026

Kunskapen om trädens betydelse är god

Kunskapen om trädens betydelse behöver öka. Träd finns på såväl privat som offentlig mark och bildar tillsammans det samlade trädbeståndet. Att genom kommunikation och dialog öka kunskapen hos de som förvaltar eller påverkar träd är viktigt. En strategisk kommunikationsplan kommer att skapas för det arbetet. Nämndens verksamhet kan bidra med kunskapshöjande insatser genom samarbetsforum om träd i Uppsala.

Åtgärd	Årtal
Gör en kommunikationsplan för att öka kunskapen om trädens betydelse på såväl kommunal mark samt på privat mark, med syfte att öka krontäckningsgraden.	2024-2026
Dela kunskap med kommunens fastighetsbolag för utbyte, gemensam kompetenshöjning och kunskapsdelning.	2024-2026

Ordförklaring

Krontäckning är detsamma som trädkronans projektion på marken i en flygbild.

Stadsträd är träden som växer i parker och på gator och torg. De flesta av dem är planterade till skillnad från träd i naturmark.

Uppföljning

Åtgärder i plan för Uppsalas träd arbetas in i nämndens verksamhetsplan och följs upp vid ordinarie verksamhetsuppföljningar.

Relaterade dokument

- Riktlinjer för Uppsalas parker, KS 2013
- Plan för Uppsalas parker, GSN 2023
- Riktlinjer för Uppsalas träd, KS 2024.

Plan för Uppsalas träd

2024-01-10

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar
att godkänna Plan för Uppsalas träd.

Om väsentliga ändringar görs i riktlinjen för Uppsalas träd vid beslut i Kommunstyrelsen, görs en revidering av Plan för Uppsalas träd.

Föredragning

Ärendet

Långsiktigt säkra och stärka ett livskraftigt trädbestånd på *allmän plats*.

Ett *aktiverande dokument* för gatu- och samhällsbyggnadsnämnden kopplat till Riktlinje för Uppsalas träd.

Planen ger stöd för utveckling, förvaltning och skötsel av trädbeståndet.

Plan för Uppsalas träd

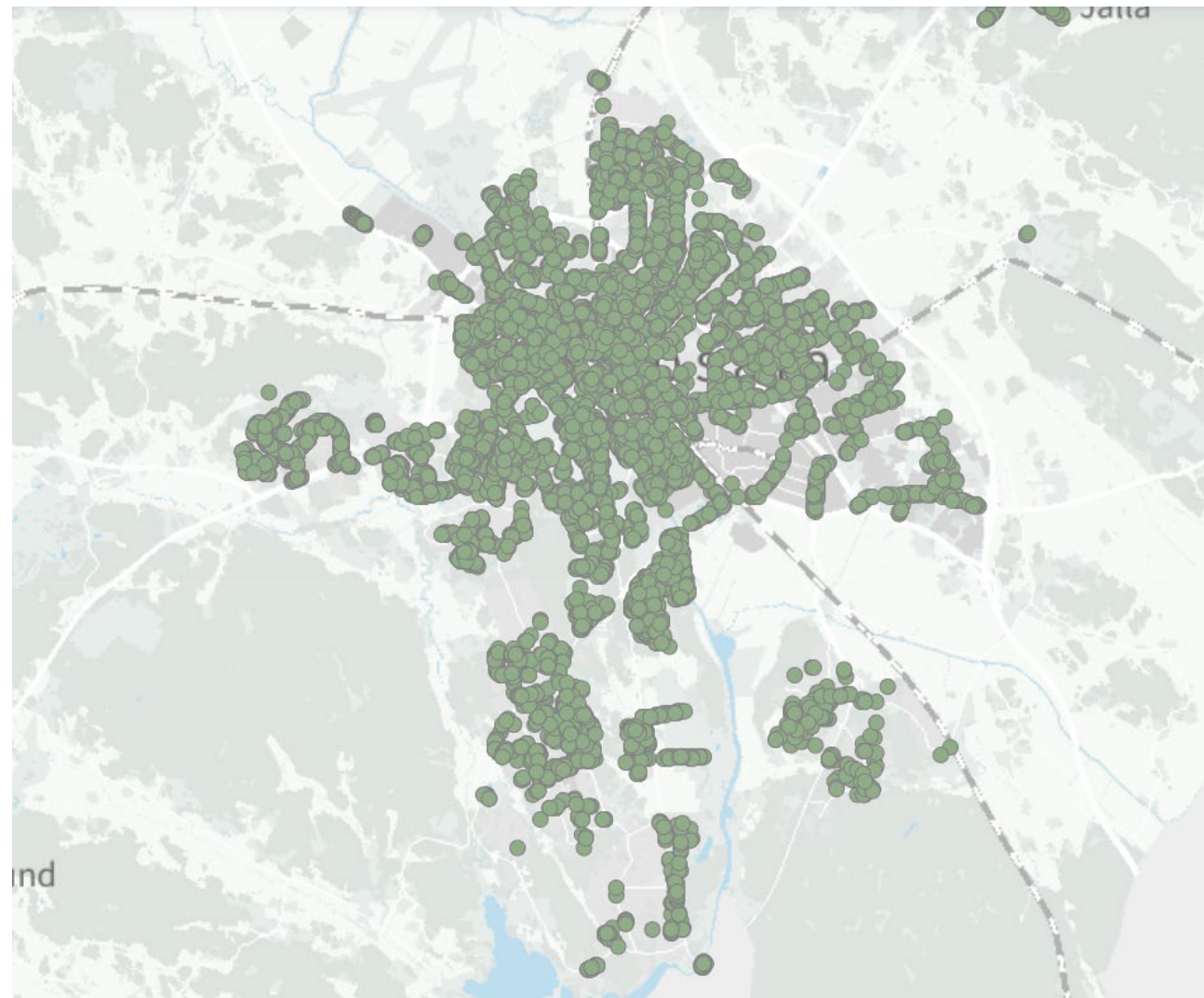
Vårt trädbestånd på allmän plats

Det finns ca 28 000 stadsträd på allmän plats.

De äldsta är ett par hundra år.

Många är planterade på 60-talet.

Vi har många lönnar, samt lindar.

Investeringsmedel för fler träd

Ökade behov långsiktigt av investeringsmedel;

- Nyplantering ca 1 milj kr/år
- Återplantering 2 milj kr/år (2023 0,5 milj kr, 2024 1 milj kr)

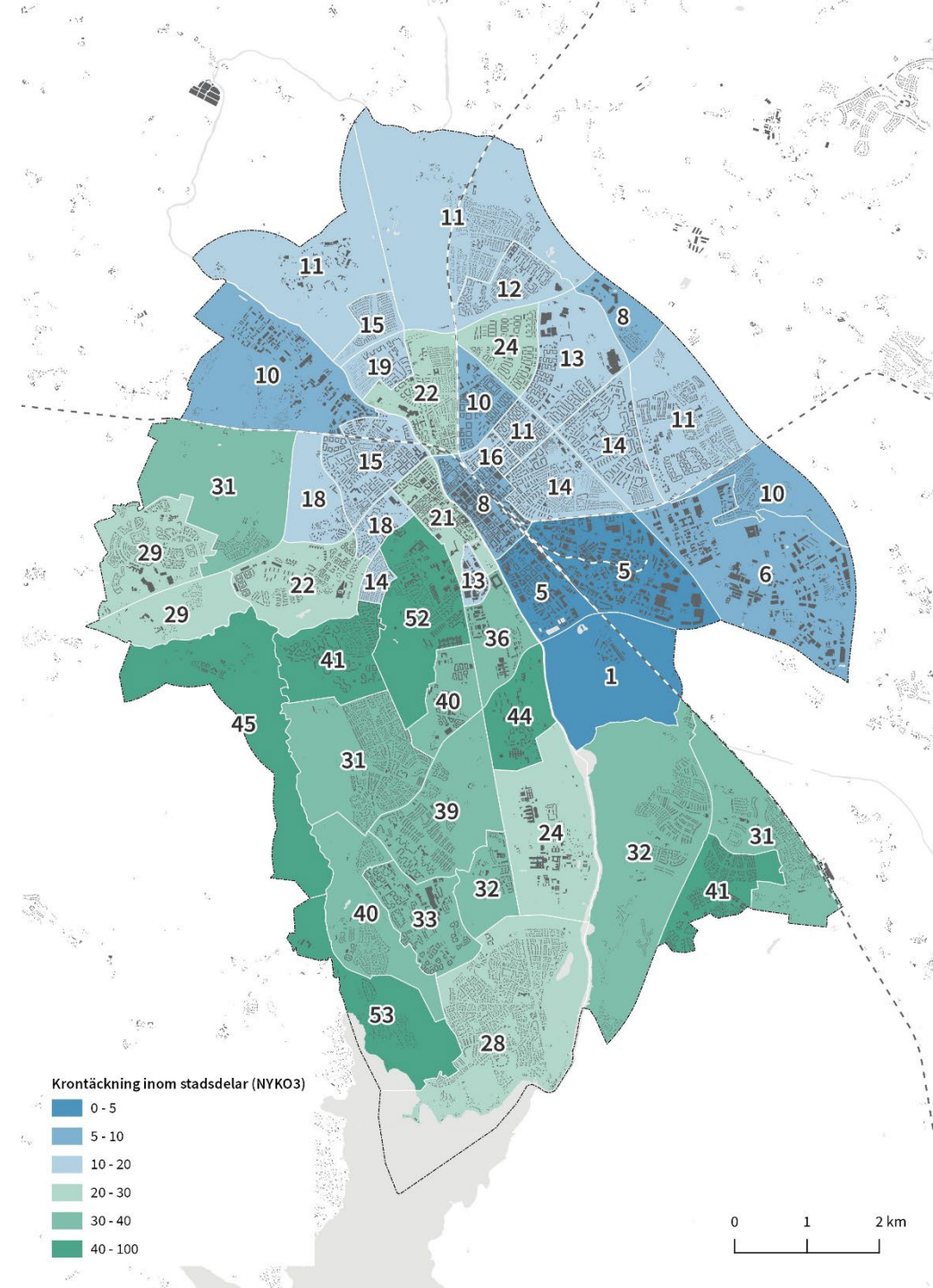
Dvs 3 milj kr/år jämfört 1 milj kr/år 2024

Samt specifika namnsatta alléprojekt (2024 Carolinaparken 0,7 milj kr)

I Uppsala är krontäckningen hög

- Ta fram en plan för nya trädplanteringar där krontäckningen är låg.
- Ta fram en plan för de östra stadsdelarna med mikroskogar för att öka krontäckningen, stärka grönstrukturen och den biologiska mångfalden.

Uppsala är en grön stad med många stadsträd

- Sammanställ totala antalet träd till verksamhetsbokslut årligen.
- Öka trädbeståndet med 10% på 10 år.
- Ta fram en trädförnyelseplan.
- Ta fram en plan med platser för kompensation.

Stadsträden har bra utrymme

- Säkra god plats för stadsträdens rötter och krona i tidiga planskeden genom ökad kunskap.

Uppsalas träd mår bra

- Prioritera stadsträd som genom skötselåtgärder kan få ökad livslängd. Utred insatser.

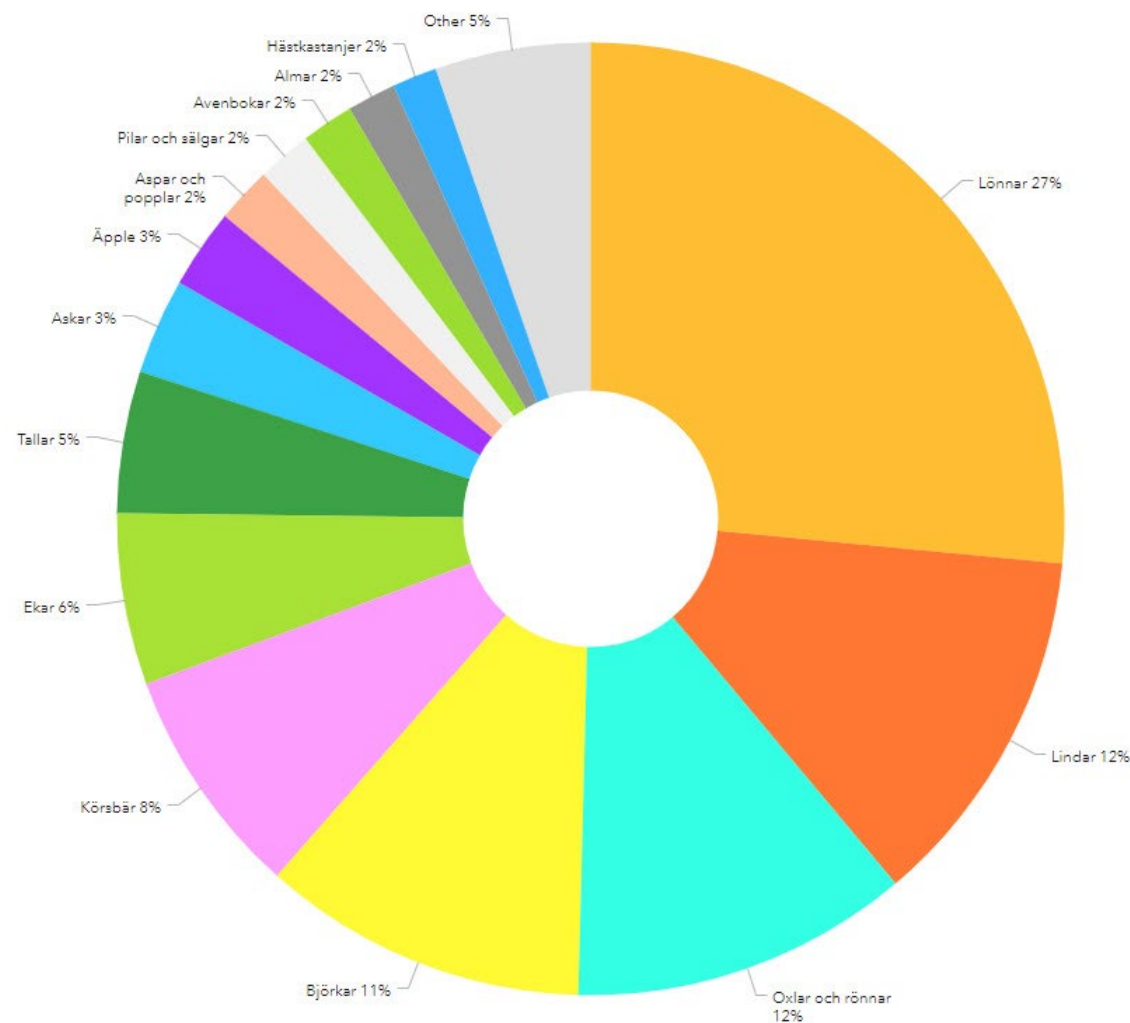
Vi är rädda om våra solitärträd och alléer

- Öka kunskapen om värdet av befintliga träd i detaljplaneskedet.
- Utred möjlighet till flytt av träd i exploaterings- och investeringsprojekt.

Stadsträden består av många olika arter

- Öka artvariationen i trädbeståndet artsammansättning genom kunskapsdelning av kartmaterial med artsammansättning.
- Öka kunskapen om framtida arters torktålighet i ett varmare klimat.

Kunskapen om trädens betydelse är god

- Gör en kommunikationsplan för att öka kunskapen om trädens betydelse som vänder sig till medborgare och fastighetsägare.
- Samarbeta med kommunens fastighetsbolag för kunskapsdelning.

Ekonomiska konsekvenser

Åtgärdsplanen genomförs inom befintlig driftram 2024-2026.

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar
att godkänna Plan för Uppsalas träd.

Om väsentliga ändringar görs i riktlinjen för Uppsalas träd vid beslut i Kommunstyrelsen, görs en revidering av Plan för Uppsalas träd.

Tack!

